

Sygn. akt I PK 77/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lipca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Bogusław Cudowski
SSN Halina Kiriło

w sprawie z powództwa M. G.
przeciwko B. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
o ustalenie istnienia stosunku pracy i odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 8 lipca 2014 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w P.
z dnia 29 listopada 2012 r.,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w P. – Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 23 marca 2012 r., oddalił powództwo M. G. przeciwko B. Spółce z o.o. o ustalenie istnienia stosunku pracy i odszkodowanie.

Powód domagał się ustalenia, że był zatrudniony u strony pozwanej na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony od 28 grudnia 2006 r. oraz żądał

odszkodowania w wysokości 13.630,74 zł z tytułu niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę. Pozwana wniosła o oddalenie powództwa.

Sąd Rejonowy ustalił, że powód był zatrudniony u pozwanej jako stolarz-operator na podstawie szeregu umów na czas określony. Pierwsza umowa zawarta została na okres od 1 marca 2000 r. do 31 marca 2002 r., kolejna na okres od 1 kwietnia 2002 r. do 31 grudnia 2006 r., następna od 1 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2009 r. Umowa ta rozwiązała się z upływem okresu, na jaki została zawarta.

Sąd Rejonowy uznał, że w sprawie nie miał zastosowania art. 25¹ § 1 k.p. Przypomniął, że przepis ten został zawieszony od 29 listopada 2002 r. do czasu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. W okresie zawieszenia dopuszczalne było zawieranie dowolnej liczby umów na czas określony. W odniesieniu do roszczenia o odszkodowanie z tytułu niezgodnego z prawem wypowiedzenia Sąd stwierdził, że do wypowiedzenia stosunku pracy nie doszło, wobec czego roszczenie to jest bezzasadne.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego wniósł powód, zarzucając naruszenie art. 25¹ § 1 k.p. w związku z art. 8 k.p. przez błędne przyjęcie, że ciąg zawieranych między stronami umów został przerwany 1 maja 2004 r. wraz z wejściem w życie zmian w Kodeksie pracy, w tym reaktywowania art. 25¹ § 1 k.p.

Sąd Okręgowy w P. – Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 29 listopada 2012 r., oddalił apelację.

Sąd Okręgowy przypomniał, że z mocy art. 15 ustawy z dnia 14 listopada 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 213, poz. 2081) ustawodawca określił sposób stosowania art. 25¹ k.p. do umów, które zostały nawiązane po 1 maja 2004 r. Mianowicie, zgodnie z dyspozycją tego przepisu, art. 25¹ k.p. w brzmieniu nadanym ustawą stosuje się do umów o pracę zawartych lub zmienianych w sposób w nim określony od dnia uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej. W ocenie Sądu zawarcie umów przed dniem zawieszenia stosowania art. 25¹ k.p. nie wpływa na dopuszczalność zawarcia kolejnych umów po dniu 1 maja 2004 r.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego wniósł w imieniu powoda jego pełnomocnik, zaskarżając wyrok ten w całości.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego, a mianowicie: art. 25¹ § 1 k.p. w związku z art. 15 ustawy z dnia 14 listopada 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw, przez niewłaściwe zastosowanie wskutek błędnego przyjęcia, że art. 25¹ § 1 k.p. ma zastosowanie jedynie wówczas, gdy wszystkie trzy umowy o pracę zawarte zostały po dniu 1 maja 2004 r.

Pełnomocnik skarżącego podniósł, że powód zawarł z pozwaną Spółką trzy kolejne umowy o pracę na czas określony przy jednoczesnym zachowaniu ciągłości zatrudnienia. Zostały spełnione wszystkie przesłanki zastosowania art. 25¹ § 1 k.p., wskutek czego umowa zawarta między stronami stosunku pracy 28 grudnia 2006 r. (na okres od 1 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2009 r.) z mocy prawa uległa przekształceniu w umowę na czas nieokreślony. Sąd Okręgowy, jak również Sąd pierwszej instancji, błędnie przyjęły, że ciąg zawieranych między stronami umów został przerwany dopiero 1 maja 2004 r., wskutek czego ustaliły, że brak jest spełnienia przesłanek do zastosowania art. 25¹ § 1 k.p. Zmiany tego przepisu, dokonane ustawą z dnia 14 listopada 2003 r., nadały mu nowe brzmienie przez dodanie § 2 i § 3. Treść § 1 pozostała bez zmian. Stąd przesłanki jego stosowania, a w szczególności cel wprowadzenia tej regulacji, jakim jest wzmocnienie ochrony pracownika, pozostały takie same i nie zmieniły się od 1996 r. kiedy przepis ten został wprowadzony do Kodeksu pracy. Odmienne ustalenie jest sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem przedmiotowej regulacji i narusza prawa pracownika, których ochrona wraz z przystąpieniem Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej miała być wzmocniana, w szczególności, że okresy, na jakie były zawierane z powodem kolejne umowy o pracę, były stosunkowo długie – 2 lata i 1 miesiąc, 4 lata i 9 miesięcy, wreszcie 3 lata. W okresie zawieszenia stosowania przedmiotowej regulacji, tj. od 29 listopada 2002 r. do 30 kwietnia 2004 r., strony nie zawierały żadnej umowy ani nie dokonywały zmiany czasu trwania łączącej ich umowy na mocy aneksu. Z powodu rozwiązania stosunku pracy między stronami – z uchybieniem art. 25¹ § 1 k.p. i przepisów dotyczących wypowiedzenia umów o pracę na czas nieokreślony – powód jest uprawniony do odszkodowania w żądanej kwocie.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w całości, a także uchylenie w całości poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w całości i orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie powództwa w całości: ustalenie istnienia stosunku pracy nawiązanego na podstawie umowy o pracę z 28 grudnia 2006 r. na czas nieokreślony i zasądzenie odszkodowania w kwocie 13.630,74 zł za niezgodne z prawem rozwiązanie stosunku pracy oraz zasądzenie na rzecz powoda kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę kasacyjną powoda, postanowieniem z 18 października 2013 r., I PK 77/13, przedstawił powiększonemu składowi Sądu Najwyższego na podstawie art. 398¹⁷ § 1 k.p.c. do rozstrzygnięcia istotne zagadnienie prawne: czy art. 25¹ k.p. w związku z art. 15 ustawy z dnia 14 listopada 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 213, poz. 2081), uwzględniając treść klauzuli 5 załącznika do Dyrektywy Rady 99/70/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. dotyczącej Porozumienia ramowego w sprawie pracy na czas określony, zawartego przez Europejską Unię Konfederacji Przemysłowych i Pracodawców (UNICE), Europejskie Centrum Przedsiębiorstw Publicznych (CEEP) oraz Europejską Konfederację Związków Zawodowych (ETUC) (Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 5, t. 3, s. 368), ma zastosowanie w przypadku, w którym kolejne umowy o pracę na czas określony były zawierane przed dniem 1 maja 2004 r., natomiast ostatnia z nich nawiązana została już po tej dacie.

Uchwałą z 26 lutego 2014 r., I PZP 4/13, Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów rozstrzygnął przedstawione zagadnienie prawne, stwierdzając, że art. 25¹ § 1 k.p. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 14 listopada 2003 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 213, poz. 2081) nie ma zastosowania w przypadku, w którym kolejne umowy o pracę na czas określony były zawierane przed dniem 1 maja 2004 r., natomiast następną taką umowa została zawarta już po tym dniu (art. 15 powołanej ustawy z dnia 14 listopada 2003 r.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się niezasadniona.

W szczególności niezasadniony okazał się kasacyjny zarzut naruszenia art. 25¹ § 1 k.p. w związku z art. 15 ustawy z dnia 14 listopada 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw, przez ich niewłaściwe zastosowanie wskutek błędnego przyjęcia, że art. 25¹ § 1 k.p. ma zastosowanie jedynie wówczas, gdy wszystkie trzy umowy o pracę zawarte zostały po dniu 1 maja 2004 r.

Przedstawione w skardze kasacyjnej istotne zagadnienie prawne zostało rozstrzygnięte uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 lutego 2014 r., I PZP 4/13, który przyjął, że art. 25¹ § 1 k.p. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 14 listopada 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw nie ma zastosowania w przypadku, w którym kolejne umowy o pracę na czas określony były zawierane przed dniem 1 maja 2004 r., natomiast następna taka umowa została zawarta już po tym dniu. Uchwała powiększonego składu Sądu Najwyższego jest w danej sprawie wiążąca (art. 398¹⁷ § 2 k.p.c.). Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego – chociaż nie zawiera tak pogłębionej argumentacji prawnej jak ta przedstawiona przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały – okazało się zgodne z prawem, w szczególności art. 25¹ § 1 k.p. w związku z art. 15 ustawy z dnia 14 listopada 2003 r.

Z ustaleń Sądów obu instancji wynika, że powód był zatrudniony u strony pozwanej na podstawie kilku umów zawartych na czas określony. Pierwsza umowa została zawarta na okres od 1 marca 2000 r. do 31 marca 2002 r., kolejna na okres od 1 kwietnia 2002 r. do 31 grudnia 2006 r., następna od 1 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2009 r. Ponieważ art. 25¹ § 1 k.p. nie ma zastosowania do umów zawieranych przed 1 maja 2004 r., w ustalonym stanie faktycznym nie można było przyjąć, że umowa o pracę zawarta przez strony 28 grudnia 2006 r. (na okres od 1 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2009 r.) była trzecią umową o pracę zawartą na czas określony, która z mocy tego przepisu (*ex lege*) przekształciła się w umowę zawartą na czas nieokreślony. A to oznacza, że umowa ta rozwiązała się z upływem czasu,

na który została zawarta (art. 30 § 1 pkt 4 k.p.). Powództwo o ustalenie, że strony wiąże umowa o pracę zawarta na czas nieokreślony oraz o odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy zawartej na czas nieokreślony, okazało się nieuzasadnione.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy z mocy art. 398¹⁴ k.p.c. oraz art. 398¹⁷ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.